

Welkom bij de kennissessie IORP II !

13 en 14 september 2018

Liesbeth Goverse, Annemarie van Dijk, Jurgen Willemsen

DeNederlandscheBank

EUROSYSTEEM

Doel van vandaag

Aanleiding:

vanaf 13 januari
2019 wordt wet- en
regelgeving IORP II
van kracht

Doel van deze sessie:

delen van visie op
inrichtings-
mogelijkheden IORP II

Programma

Wanneer?	Wat?
09.45 – 10.15 uur	Inleiding IORP II
10.15 – 10.30 uur	Proportionaliteit
10.30 – 11.15 uur	Handreiking inrichting sleutelfuncties
11.15 – 11.35 uur	Geschiktheid sleutelfunctiehouders
11.35 – 11.50 uur	Eigenrisicobeoordeling
11.50 – 12.00 uur	Afsluiting

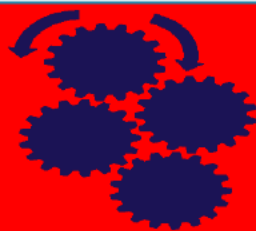
Wat regelt IORP II voor fondsen / ppi's?

Sleutelfuncties

**Eigenrisico
beoordeling**

Uitbesteding

Beloningsbeleid

ESG

**Governance &
Risicobeheer**

CWO

Vraag 1: Ja of nee?

Maakt IORP II bij een sleutelfunctie onderscheid tussen houderschap en werkzaamheden?

Antwoord vraag 1:

Maakt IORP II bij een sleutelfunctie onderscheid tussen houderschap en werkzaamheden?

Ja

Vraag 2: Ja of nee?

Ligt het voor de hand dat een bestuurder het sleutelfunctiehouderschap op zich neemt?

Antwoord vraag 2:

Ligt het voor de hand dat een bestuurder het sleutelfunctiehouderschap op zich neemt?

Ja

Vraag 3: Ja of nee?

Mag de adviserend actuaris het houderschap van de actuariële functie op zich nemen?

Antwoord vraag 3:

Mag de adviserend actuaris het houderschap van de actuariële functie op zich nemen?

Nee

Programma

Wanneer?	Wat?
09.45 – 10.15 uur	Inleiding IORP II
10.15 – 10.30 uur	Proportionaliteit
10.30 – 11.15 uur	Handreiking inrichting sleutelfuncties
11.15 – 11.35 uur	Geschiktheid sleutelfunctiehouders
11.35 – 11.50 uur	Eigenrisicobeoordeling
11.50 – 12.00 uur	Afsluiting

Vraag 4: Ja of nee?

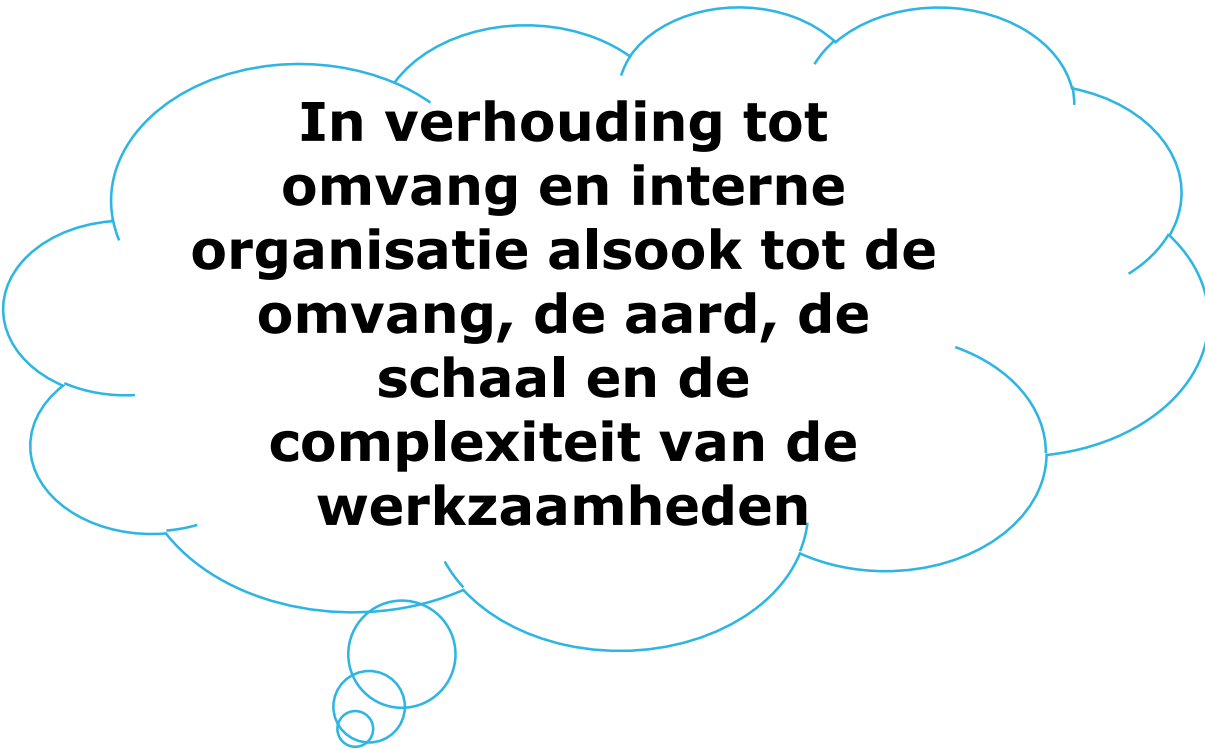
Gelden voor kleinere pensioenfondsen andere regels dan voor grotere pensioenfondsen?

Antwoord vraag 4:

Gelden voor kleinere pensioenfondsen andere regels dan voor grotere pensioenfondsen?

Nee

Proportionaliteit en IORP II

**In verhouding tot
omvang en interne
organisatie alsook tot de
omvang, de aard, de
schaal en de
complexiteit van de
werkzaamheden**

Dus steeds op passende wijze conform wet- en regelgeving

Toepassing van proportionaliteit: mogelijke factoren

Omvang beheerd vermogen
Omvang
deelnemerspopulatie
T-klasse

Type pensioeninstelling
(BPF, APF, OPF, PPI)

In liquidatie
Bij pf: open / gesloten
Herverzekerd

Hoogte VEV
Complexiteit beleggingen
Type beleggingsbeleid
(actief/passief)
Dynamisch beleggingsbeleid
Fiduciair manager

Veel aangesloten
werkgevers
(speelt vooral bij BPF, APF
en PPI)

Aantal kringen bij APF
Bij APF en PPI uitbesteding
aan (groepsmaatschappij)
oprichter

Aantal
(overgangs)regelingen

Aard van de regelingen
(combinatie DB en DC,
variabele pensioenuitkering)

Aantal uitvoerders
Eigen beheer
Handwerk nodig in
pensioenadministratie

Omvang bestuur
Eigen bestuursbureau

Het betreft een niet-limitatieve opsomming. Andere factoren zijn denkbaar. De beoordeling dient te worden gedaan met inachtneming van alle omstandigheden, in onderlinge samenhang. Bij de beoordeling van de werkzaamheden gaat het om het totaal van werkzaamheden, inclusief uitbestede werkzaamheden.

Uitgangspunten bij de 'proportionaliteitsladder'

T2 (a)

T2 (b)

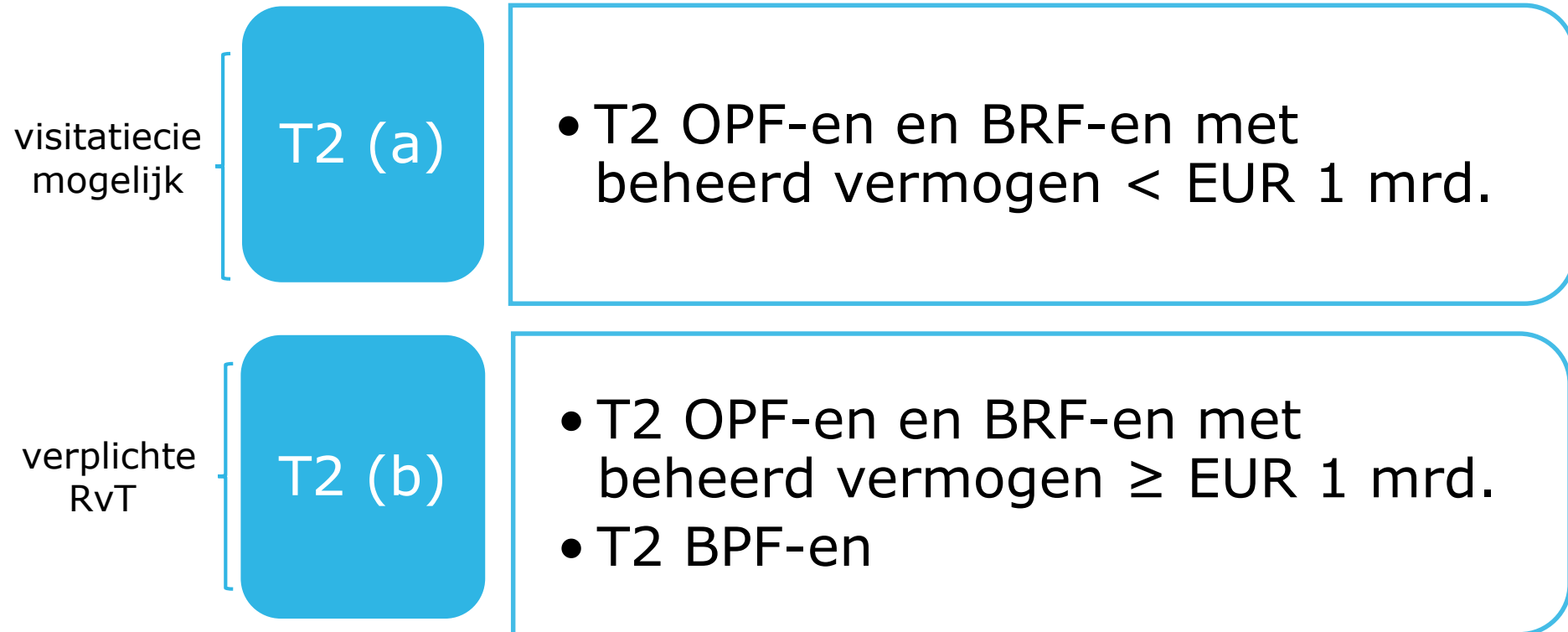
T3 (a)

T3 (b)

T4

- DNB beoogt als uitgangspunt voor de toezichtspraktijk een indeling in het kader van proportionaliteit te hanteren. Ook al hanteert DNB een dergelijke indeling, de specifieke omstandigheden bij het fonds geven in de beoordeling altijd de doorslag.
- DNB hanteert de T-klasse indeling als startpunt bij de indeling in het kader van proportionaliteit voor de toezichtspraktijk.
- APF-en, PPI's en herverzekerde fondsen worden voor deze presentatie buiten beschouwing gelaten.

T2 (a) en T2 (b)

T3 (a), T3 (b) en T4

T3 (a)

- T3 OPF-en en BRF-en

T3 (b)

- T3 BPF-en

T4

- Alle T4 BPF-en

Programma

Wanneer?	Wat?
09.45 – 10.15 uur	Inleiding IORP II
10.15 – 10.30 uur	Proportionaliteit
10.30 – 11.15 uur	Handreiking inrichting sleutelfuncties
11.15 – 11.35 uur	Geschiktheid sleutelfunctiehouders
11.35 – 11.50 uur	Eigenrisicobeoordeling
11.50 – 12.00 uur	Afsluiting

Vraag 5: Ja of nee?

Kan een pensioenfonds de werkzaamheden voor de sleutelfunctie risicobeheer uitbesteden aan de eigen uitvoerder?

Antwoord vraag 5:

Kan een pensioenfonds de werkzaamheden voor de sleutelfunctie risicobeheer uitbesteden aan de eigen uitvoerder?

Ja

Vraag 6: Ja of nee?

Is het de taak van de sleutelfunctiehouder interne audit om ook de risicobeheerfunctie te controleren?

Antwoord vraag 6:

Is het de taak van de sleutelfunctiehouder interne audit om ook de risicobeheerfunctie te controleren?

Ja

Handreiking inrichting sleutelfuncties risicobeheer en interne audit

- De meeste fondsen hanteren een paritair bestuursmodel met een aantal bestuurscommissies en besteden een deel van de werkzaamheden uit. Daarom gaat deze handreiking uit van een fonds met een dergelijke governance. Fondsen met een ander bestuursmodel kunnen naar verwachting veel elementen uit deze handreiking gebruiken bij hun besluitvorming rondom inrichting van sleutelfuncties.
- Deze handreiking is bedoeld om fondsen te helpen bij het inrichten van de sleutelfuncties.
- Fondsen zijn niet verplicht om te voldoen aan deze handreiking. Andere inrichtingen zijn mogelijk voor zover wordt voldaan aan de wettelijke eisen. Deze handreiking bindt DNB niet.
- Fondsen dienen altijd een eigen beoordeling te doen of de geschetste inrichtingen voor hen (met aanpassingen) passend zijn. Fondsen zijn immers zelf verantwoordelijk voor het naar behoren inrichten van de sleutelfuncties.

Handreiking – inhoudelijke uitgangspunten

- Onafhankelijke uitvoering sleutelfuncties is randvoorwaarde. Interne auditfunctie is onafhankelijk van de risicobeheerfunctie en de actuariële functie.
- Houderchap sleutelfunctie risicobeheer en interne audit liggen veelal op fondsniveau.
- Van belang is dat de sleutelfunctiehouder voldoende status en autoriteit heeft voor een effectieve taakuitoefening. Het ligt daarom voor de hand dat een bestuurder het sleutelfunctiehouderchap op zich neemt, mede gezien de beperkte omvang van de fondsorganisatie van een groot deel van de fondsen.
- DNB gaat er in deze handreiking vanuit dat de actuariële functie wordt belegd bij de certificerend actuaris.
- Hoe hoger het totale risicoprofiel van een pensioenfonds, hoe meer eigen *countervailing power* de fondsorganisatie bij uitbesteding van sleutelfunctiewerkzaamheden dient te hebben.

Sleutelfunctie risicobeheer

T2 (a) - risicobeheerfunctie

T2 (a)

- Sleutelfunctiehouderschap bij één bestuurder.
- Rapportagelijn naar bestuur en visitatiecommissie of RvT.
- *Financiële risico's*: Sleutelfunctiehouder kan zijn stem laten horen in de BAC of BC vergaderingen, maar is geen lid (bij BAC) of stemgerechtigd lid (bij BC).
- *Niet-financiële risico's*: Sleutelfunctiehouder kan zijn stem laten horen in de vergaderingen van de commissie die zich bezig houdt met pensioenadministratie en de niet-financiële risico's, maar is geen stemgerechtigd lid.
- Ondersteuning vanuit uitvoerder(s) d.m.v. uitbesteding werkzaamheden risicobeheer (onafhankelijk ingericht).

T2 (b) - risicobeheerfunctie

T2 (b)

- Sleutelfunctiehouderschap bij één bestuurder.
- Rapportagelijnen naar bestuur en RvT.
- Er is bij voorkeur een risicocommissie. De risicocommissie voert de werkzaamheden uit voor de risicobeheerfunctie.
- De sleutelfunctiehouder is lid van de risicocommissie, bijvoorbeeld als voorzitter.
- De leden van de risicocommissie zitten niet als stemgerechtigd lid in andere commissies. Zij kunnen wel bij vergaderingen van andere commissies (behalve een auditcommissie) aanwezig zijn en hun stem laten horen.
- Ondersteuning vanuit uitvoerder(s) d.m.v. uitbesteding werkzaamheden risicobeheer (onafhankelijk ingericht).

T3 (a) - risicobeheerfunctie

T3 (a)

- Sleutelfunctiehouderschap bij één bestuurder.
- Rapportagelijnen naar bestuur en RvT.
- **Er is een risicocommissie.** De risicocommissie voert de werkzaamheden uit voor de risicobeheerfunctie.
- De sleutelfunctiehouder is lid van de risicocommissie, bijvoorbeeld als voorzitter.
- De leden van de risicocommissie zitten niet als stemgerechtigd lid in andere commissies. Zij kunnen wel bij vergaderingen van andere commissies (behalve een auditcommissie) aanwezig zijn en hun stem laten horen.
- Ondersteuning vanuit uitvoerder(s) d.m.v. uitbesteding werkzaamheden risicobeheer (onafhankelijk ingericht).
- **Ad-hoc ondersteuning op complexe dossiers door riskmanager (niet gelieerd aan uitvoerders).**

T3 (b) - risicobeheerfunctie

T3 (b)

- Sleutelfunctiehouderschap bij één bestuurder.
- Rapportagelijn naar bestuur en RvT.
- Er is een risicocommissie. De risicocommissie voert de werkzaamheden uit voor de risicobeheerfunctie.
- De sleutelfunctiehouder is lid van de risicocommissie, bijvoorbeeld als voorzitter.
- De leden van de risicocommissie zitten niet als stemgerechtigd lid in andere commissies. Zij kunnen wel bij vergaderingen van andere commissies (behalve een auditcommissie) aanwezig zijn en hun stem laten horen.
- Ondersteuning vanuit uitvoerder(s) d.m.v. uitbesteding werkzaamheden risicobeheer (onafhankelijk ingericht).
- Ondersteuning op continue basis door risk manager (niet gelieerd aan uitvoerders).

T4 - risicobeheerfunctie

T4

- Sleutelfunctiehouderschap bij één bestuurder.
- Rapportagelijn naar bestuur en RvT.
- Er is een risicocommissie. De risicocommissie voert de werkzaamheden uit voor de risicobeheerfunctie.
- De sleutelfunctiehouder is voorzitter van de risicocommissie.
- De leden van de risicocommissie zitten niet als stemgerechtigd lid in andere commissies. Zij kunnen wel bij vergaderingen van andere commissies (behalve een auditcommissie) aanwezig zijn en hun stem laten horen.
- Ondersteuning vanuit uitvoerder(s) d.m.v. uitbesteding werkzaamheden risicobeheer (onafhankelijk ingericht).
- Ruime ondersteuning vanuit bestuursbureau (onafhankelijk ingericht) met uitsplitsing naar financiële en niet-financiële risico's.

Sleutelfunctie interne audit

T2 (a) – interne auditfunctie

T2 (a)

- Sleutelfunctiehouderschap bij één bestuurder.
- Rapportagelijnen naar bestuur en visitatiecommissie of RvT.
- Ondersteuning vanuit uitvoerder(s) d.m.v. uitbesteding werkzaamheden interne audit (onafhankelijk ingericht).

T2 (b) – interne auditfunctie

T2 (b)

- Sleutelfunctiehouderschap bij één bestuurder.
- Rapportagelijn naar bestuur en RvT.
- Ondersteuning vanuit uitvoerder(s) d.m.v. uitbesteding werkzaamheden interne audit (onafhankelijk ingericht).
- Mogelijk ondersteuning op complexe dossiers door externe audit-expert niet gelieerd aan uitvoerder(s) nodig.

T3 (a) – interne auditfunctie

T3 (a)

- Sleutelfunctiehouderschap bij één bestuurder.
- Rapportagelijnen naar bestuur en RvT.
- Er is een auditcommissie. De auditcommissie voert de werkzaamheden uit voor de interne auditfunctie en indien gewenst het jaarwerk.
- De sleutelfunctiehouder is lid van de auditcommissie, bijvoorbeeld als voorzitter.
- Leden van de auditcommissie zijn niet betrokken bij (vergaderingen van) andere commissies i.v.m. de vereiste onafhankelijkheid.
- Ondersteuning vanuit uitvoerder(s) d.m.v. uitbesteding werkzaamheden interne audit (onafhankelijk ingericht).
- Ad-hoc ondersteuning op complexe dossiers door audit-expert (niet gelieerd aan de uitvoerders).

T3 (b) – interne auditfunctie

T3 (b)

- Sleutelfunctiehouderschap bij één bestuurder.
- Rapportagelijnen naar bestuur en RvT.
- Er is een auditcommissie. De auditcommissie voert de werkzaamheden uit voor de interne auditfunctie en indien gewenst het jaarwerk.
- De sleutelfunctiehouder is lid van de auditcommissie bijvoorbeeld als voorzitter.
- Leden van de auditcommissie zijn niet betrokken bij (vergaderingen van) andere commissies i.v.m. de vereiste onafhankelijkheid.
- Ondersteuning vanuit uitvoerder(s) d.m.v. uitbesteding werkzaamheden (onafhankelijk ingericht).
- Ondersteuning op continue basis door audit-expert (niet gelieerd aan de uitvoerders).

T4 – interne auditfunctie

T4

- Sleutelfunctiehouderschap bij één bestuurder.
- Rapportagelijnen naar bestuur en RvT.
- Er is een auditcommissie. **De sleutelfunctiehouder is voorzitter van de auditcommissie.**
- De auditcommissie voert de werkzaamheden uit voor de interne auditfunctie en indien gewenst het jaarwerk.
- Leden van de auditcommissie zijn niet betrokken bij (vergaderingen van) andere commissies i.v.m. de vereiste onafhankelijkheid.
- Ondersteuning vanuit uitvoerder(s) d.m.v. uitbesteding werkzaamheden interne audit (onafhankelijk ingericht).
- **Ruime ondersteuning vanuit bestuursbureau (onafhankelijk ingericht).**

Programma

Wanneer?	Wat?
09.45 – 10.15 uur	Inleiding IORP II
10.15 – 10.30 uur	Proportionaliteit
10.30 – 11.15 uur	Handreiking inrichting sleutelfuncties
11.15 – 11.35 uur	Geschiktheid sleutelfunctiehouders
11.35 – 11.50 uur	Eigenrisicobeoordeling
11.50 – 12.00 uur	Afsluiting

Vraag 7: Ja of nee?

Gaat DNB bestuurders die sleutelfunctiehouder worden, toetsen?

Antwoord vraag 7:

Gaat DNB bestuurders die sleutelfunctiehouder worden, toetsen?

Ja

Proportionele invulling geschiktheid sleutelfunctiehouder risicobeheer

IORP II:

- “Kwalificaties, kennis en ervaring”

Nadere invulling door DNB volgt, met elementen als:

- Kennis van risicobeheer
- Relevante ervaring, bijv.:
 - Pensioenfondsbestuurder met aandachtsgebied risk
 - Risk manager
 - Interne toezichthouder
- Competenties, bijv: oordeelsvorming, onafhankelijkheid en overtuigingskracht

Proportionele invulling geschiktheid sleutelfunctiehouder interne audit

IORP II:

- “Beroepskwalificaties, beroepskennis en beroepservaring”, “professionele kwalificatie”

Nadere invulling door DNB volgt, met elementen als:

- Kennis van pensioenorganisatie, haar activiteiten en onderzoekstechnieken
- Relevante ervaring, bijv.:
 - pensioenfondsbestuurder met aandachtsgebied audit/jaarrekening
 - interne auditor
 - interne toezichthouder
- Competenties, bijv: oordeelsvorming, onafhankelijkheid en overtuigingskracht

Programma

Wanneer?	Wat?
09.45 – 10.15 uur	Inleiding IORP II
10.15 – 10.30 uur	Proportionaliteit
10.30 – 11.15 uur	Handreiking inrichting sleutelfuncties
11.15 – 11.35 uur	Geschiktheid sleutelfunctiehouders
11.35 – 11.50 uur	Eigenrisicobeoordeling
11.50 – 12.00 uur	Afsluiting

Vraag 8: Ja of nee?

Is er een verband tussen de taken van de RvT/visitatiecommissie en de eigenrisicobeoordeling?

Antwoord vraag 8:

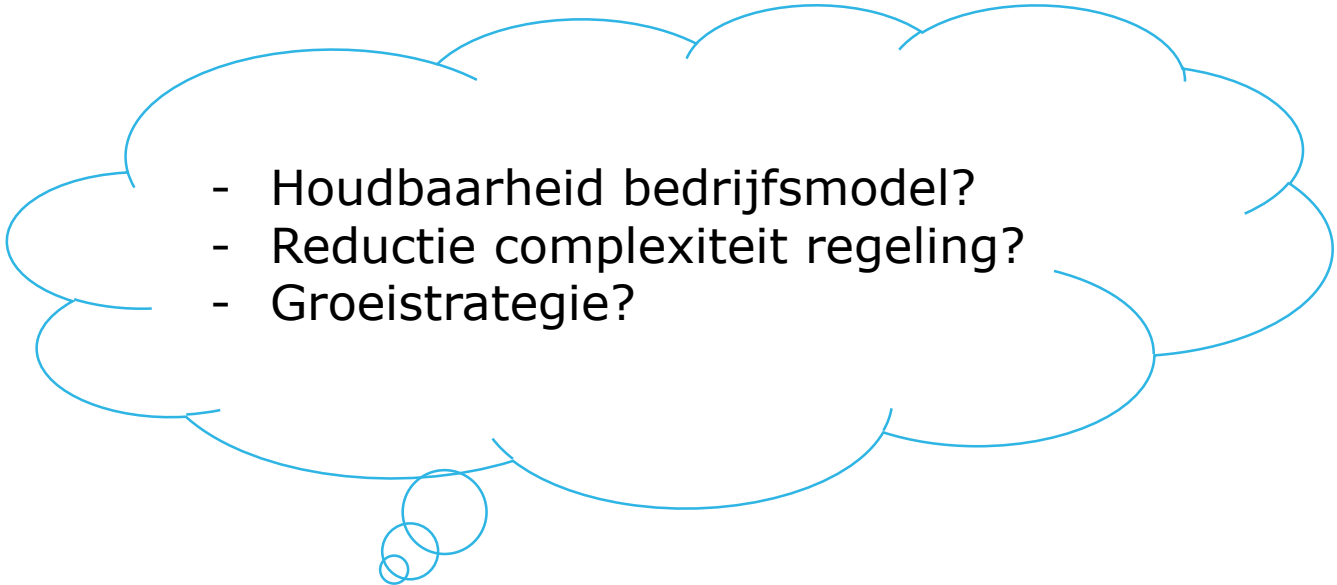
Is er een verband tussen de taken van de RvT/visitatiecommissie en de eigenrisicobeoordeling?

Ja

Doel van de eigenrisicobeoordeling (ERB)

- Beoordeling van de doelmatigheid van het risicobeheer.
- Inzicht in de samenhang tussen de strategie van het pensioenfonds, de materiële risico's die het pensioenfonds loopt en de mogelijke consequenties.

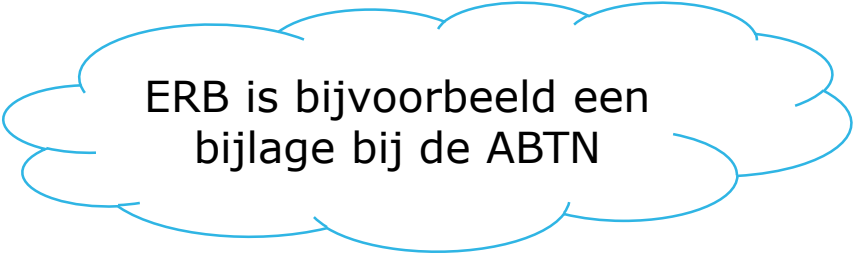
De ERB wordt in aanmerking genomen bij strategische beslissingen.

-
- Houdbaarheid bedrijfsmodel?
 - Reductie complexiteit regeling?
 - Groeistrategie?

ERB: wanneer?

- Ten minste driejaarlijks een eigenrisicobeoordeling.
- Ook in geval van een significante wijziging in het risicoprofiel van het fonds of door het fonds uitgevoerde pensioenregelingen.
- Binnen twee weken na de totstandkoming daarvan sturen aan de toezichthouder.

Het heeft daarbij de voorkeur dat de eigenrisicobeoordeling een zelfstandig leesbaar document is, met eventueel gerichte verwijzingen naar andere documenten die het pensioenfonds heeft opgesteld (zoals het financieel crisisplan, de actuariële en bedrijfstechnische nota en de haalbaarheidstoets).

ERB is bijvoorbeeld een
bijlage bij de ABTN

ERB: reikwijdte

Omschrijving

Beschrijving van de wijze waarop de ERB in het managementproces en de besluitvormingsprocessen is geïntegreerd

Beoordeling van de doelmatigheid van het risicobeheer

Beschrijving van de wijze waarop belangenconflicten met de bijdragende onderneming worden beheerst bij uitbesteding van werkzaamheden sleutelfuncties

Een beoordeling van de totale financieringsbehoeften inclusief, indien van toepassing, een beschrijving van het herstelplan

Een beoordeling van de risico's voor samengevat de belanghebbenden met betrekking tot pensioenaanspraken en -rechten

Kwalitatieve beoordeling van mechanismen ter bescherming van pensioenuitkeringen

Kwalitatieve beoordeling van de operationele risico's

Beoordeling van ESG risico's

ERB: samenhang met bestaande instrumenten

Omschrijving	Samenhang met bestaande instrumenten
Beheersing belangenconflicten bij uitbesteding sleutelfuncties aan bijdragende onderneming	SIRA
Totale financieringsbehoeften	Financiële opzet: VEV (is risicohouding korte termijn), indexatiebeleid, premiebeleid, herstelplan, toereikendheid standaardmodel voor bereiking VEV
Risico's voor samengevat de belanghebbenden met betrekking tot pensioenaanspraken en -rechten	Haalbaarheidstoets (is risicohouding lange termijn)
Mechanismen ter bescherming van pensioenuitkering	Financieel crisisplan
Operationele risico's	Reeds bestaand in risicobeheer

Programma

Wanneer?	Wat?
09.45 – 10.15 uur	Inleiding IORP II
10.15 – 10.30 uur	Proportionaliteit
10.30 – 11.15 uur	Handreiking inrichting sleutelfuncties
11.15 – 11.35 uur	Geschiktheid sleutelfunctiehouders
11.35 – 11.50 uur	Eigenrisicobeoordeling
11.50 – 12.00 uur	Afsluiting

Welke guidance kunt u nog van DNB verwachten?

Wij denken aan de volgende onderwerpen:

- Geschiktheid sleutelfunctiehouders
- Meldingsplicht uitbestedingen
- Internationale collectieve waardeoverdrachten
- Eigenrisicobeoordeling

Daarnaast zal DNB de guidance op Open Boek Toezicht actualiseren.

Einde kennissessie IORP II

DeNederlandscheBank

EUROSTEEM